

Azad AZƏRBAYCAN

24 sentyabr / 2020

Saf bir təcəssüm yükü

(Xalq rəssamı Səttar Bəhlulzadəyə həsr olunur)

İlahi hikmətlə yaradılmış təbiətin bənzərsiz gözəlliyini görüb onu barmaqlarının ucuna süzdürə bilmək, fitrətən duyduqlarından sehrli əlin duyumu ilə kətan üzərində həyat tablosu yaratmağın özü də sirri, hikməti açılmamış İlahi hikmətdir!!! Eşq olsun Hikmət Sahibinə!!! (Rafiq Rəhimli)

Əmircan kəndində dünyaya göz açan Səttar Bəhlulzadə 1927-1931-ci illərdə Bakı rəssamlıq məktəbində, 1933-1940-cı illərdə Moskvada V.I.Surikov adına Rəssamlıq İnstitutunda təhsil alıb. Qrafika fakültəsinə qəbul olunsada, bir qədər sonra rəngkarlıq fakültəsinə dəyişilib. V.A.Fazorski, L.A.Bruni, P.Y.Pavlinov, Q.M.Şəqal kimi sənətkarlardan dərslər almışdır. Fitri istedad nəhəngləri sayılan dostları da olub.

İstedadlı şəxsiyyətləri çox sevirəm. Çünki onların hər birində Allahın qüdrət təcəssümündən bir parça qənisiriz yük var: bu, vergidir. Hər kəsə nəşib olmayan böyük istedad vergisi. Tarixin silinməz daş yaddaşına həkk olur belə yüklülər. Onu heç bir paxılın, heç bir oyunbazın oyunu silib təmizləyə bilmir, necə ki öz qəlbərinin kirli yüklərini təmizləyə bilmirlər. Mənim üçün saf bir təcəssüm yükü ilə yüklənənlərdən biri də Səttar Bəhlulzadədir.

Rəssam bizim gördüklərimizi daxili gözü ilə görüb, ağlının, zövqünün süzgecindən ələlənləri sehrli əlinin duyumu ilə kətan üzərinə köçürürdü. Əgər barmaqlar ağlın və qəlbənin istəyini duyursa, onun çəkdiqləri adi insanın çəkdiqlərindən heç nə ilə fərqlənməz. Fitri istedad yüklü elə şəxsiyyətlər vardır ki, onlar hər yeni əsəri ilə yenidən mükəmməl şəkildə dünyaya göz açırlar. Bu fikrin açıqlanmasını Azərbaycanın qüdrətli rəssamlarından biri Səttar Bəhlulzadə özü belə verir: "Mən iki dəfə doğulmuşam. Biri budur ki, əlim fırça tutan, ağlın rəngləri seçən, gözüm gözəlliyi görə bilən gündən rəssam Səttar doğulub. Bu tarixin gününü, ayını, ilini bilmirəm. Amma onu bilərəm ki, belə bir doğum günüm olub".

Rənglərin qamması və kompozisiya düzülüşü ağlılı baxışın ağlılı zahiri təzahürüdür. Belə bir duyum çalarları ilə doğma yurdun təbiətini dəruni bir eşqlə sevmiş rəssam onun prototipini yaratmağa çalışmışdır. Nəticədə, qəlbəndən barmaqlarına ötürülənlər nadir sənət incisinə

çevrilmişdir.

Daha çox müraciət etdiyi mənzərə janrında çəkdiyi "Suraxanın qədim odları", "Əmircan kəndi", "Mərdəkan bağları", "Mərdəkan", "Bilgoh", "Gülüstan qalası", "Buzovna sahilı", "Muğan söyüdləri", "Şahdağ", "Nardaran", "Bakı natürmortu", "Naxçıvan dağları", "Quba mənzərəsi", "Çəhrayı dağları", "Lələli düz", "Çiçək və meyvələr" və s. rəsm əsərləri doğma yurdunun fəvqəladə təcəssümüdür. Və bu təcəssüm üçün saf bir istedad yükü ilə yüklü olmaq vacibdir. Səttar o yük sahiblərindən biri kimi, Azərbaycanın qənisiriz gözəlliklərini cansız əşyaya köçürərək bizimlə danışmağa məcbur olmuş, ictimai rəy oyatmağı bacarmışdır.

Natura çərçivəsinə sığmayan Səttar Bəhlulzadənin əsərləri ürək çırpıntılarının, duyğularının tablosudur. Biz onun həmin duyğularının ağuşuna sığınıb Səttar hərarətini hiss edirik. Deyirik ki, bizə Səttarın əvəzsiz rəngkarlıq əsərləri qalıb. Bəlkə də səhv edirik. Bizə yadigar qalan Bəhlulzadə duyğularının əvəzsiz və tarixi çalarlarıdır. Bu rənglərin hər bir zərrəsində əlinin hərarəti, sevgi dolu nəzərlərinin şəfqəti yaşayır.

Rəssamın digər sənət sahiblərindən fərqi ondadır ki, o, hamının gördüyünə başqa gözə baxır və ya heç kəsin görmədiyini görə bilir. Səttar elə sənətkarlardan idi ki, adıda də qeyri-adilik görə bilirdi. Essemi görkəmli Azərbaycan teatrşünası, sənətşünaslıq doktoru professor İlham Rəhimlinin "Səttar dünyası" (Bakı, "İşıq" nəşriyyatı, 1990) kitabından əxz elədiyim fikirlərlə bitirmək istəyirəm, çünki Bəhlulzadənin parlaq yaradıcılığının mahiyyəti onun öz sözləri ilə açıqlır: "Çox vaxt məndən soruşurlar ki, nə üçün əsərlərimdə insan surəti yoxdur? Cavab verirəm: Mən həm sənətimi, həm də həyatımı doğma Azərbaycan təbiətinin tərənnuminə həsr etmişəm. Təbiətdə də belədir ki, iki cür gözəllik olur: bir onun başər əli toxunmayan bakirə hüsnü, bir də insan zəhmətinin ona verdiyi gözəllik. Mən insan əməyini, onun bitib-tükənməyən qüdrətini tərənnum edirəm. Deməli, əgər əsərlərimdə insan yoxdursa da, ancaq onun ruhu bütün tablolarının canıdır.

Rəssam var ki, ideyanı qələmə alır, rəssam da var ki, emosiya və həyəcanı. Mən ikincidənəm. Böyük sənətkar yalnız o zaman adlanə bilər ki, görmək və eşitmək istədiyini yaratmaq qüdrətinə ola. Mənim bir rəssam kimi yetişməmdə üç müdrik sənətin böyük təsiri olub: qədim xalça və miniatür sənətimiz, bir də Füzulinin oluləalovlu poeziyası. Yüksək hiss və duyğu!

Bu iki gözəl nemət olmasa əsl sənətkar olmaq mümkün deyildir".

İki gözəl neməti ilə saf bir təcəssüm yüklü Səttarımız müstəqil Azərbaycanın qızıl tarix səhifəsində öz mübarək məkanında əbədi qorunmaqdadır.

Rafiq RƏHİMLİ,

Əməkdar mədəniyyət işçisi